UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Україну!

VOL. XCVIII. No. 57. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 26, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 26-го БЕРЕЗНЯ 1991 Ч. 57. РІК XCVIII.

Помер проф. д-р В. Лев

Проф. д-р В. Лев

Ню Йорк. — В суботу, 23-го березня 1991 року, помер на 89-му році життя проф. д-р Василь Лев, філолог, україніст, педагог, дійсний член НТШ, мовознавець і історик літератури, професор Львівського державного університету, УВУ і коледжу в Скрентоні, публіцист, статті якого на літературні і мовознавчі теми появлялися в багатьох періодиках, в тому числі у щоденнику „Свобода".

Панахида відбудеться у вівторок, 26-го березня, о год. 7:30 вечора в похоронному заведенні Петра Яреми, 29 Схід 7-ма вулиця в Ню Йорку, похорон в середу, 27-го березня, о год. 9:30 рано з української католицької церкви св. Юра в Ню Йорку на цвинтар св. Марії у Факс Чейсі, Філядельфія.

Покійний залишив у глибокій жалобі: дочку Іванну Пісик, сина Василя з дружиною Оксаною, внуків — Марію Цісик з мужем Брусом, Христину, Олеся, Руту і Маю Лев; правнуків — Лесю і Саманту, Едварда Володимира та дальшу родину в ЗСА й Україні.

Замість квітів на могилу родина просить складати пожертви на НТШ, або Будівельний фонд гуцульської церкви в Силвер Спрінґ Мд. на адресу: Holy Trinity Particular Ukrainian Catholic Church, P.O.Box 4214. Colesville Branch, Silver Spring, Md. 20914.

Ватикан відкинув протест львівських властей

Москва. — Газета „Вечерня Москва" з 21-го березня повідомила, що Ватикан відхилив протест властей Львова проти призначення громадянина Польщі Мар'яна Яворського на пост керівника Львівської Римо-Католицької Архидієцезії. Це призначення не було узгіднене з місцевим керівництвом. Папський нунцій Каласуоно заявив, що Ватикан не узгоджує кандидатури своїх ієрархів ні з ким і надалі не буде цього робити.

Повідомляється, що М. Яворський прийме громадянство України і буде підкорятися не примасові Польщі, а безпосередньо Ватиканові.

Створили фонд допомоги потерпілим від Чорнобиля

Київ. — За повідомленням газети „Культура і Життя", Український комітет профспілки працівників культури створює фонд підтримки потерпілих від катастрофи на Чорнобильській АЕС. Він проводитиме дослідження з питань економічного, соціяльно-побутового, медичного забезпечення та оздоровлення членів профспілки України, громадян, потерпілих від наслідків вибуху. Також його функцією буде оборона інтересів населення України у міжнародному профспілковому фонді, а також Фонді сприяння вирішенню проблем чорнобильської катастрофи.

Голова фонду, народна депутатка СССР Л. Перелигіна, звернулася до профспілкових органів та членів профспілки зробити добровільні внески у цю благородну справу. При кінці березня передбачається провести в Житомирі наради міністрів культури республік СССР разом з міністерством культури СССР п.н. „Чорнобиль і культура".

Закликано працівників культури, які працюють в установах, що розташовані на забрудненій чорнобильській території, висловити на сторінках вищеназваної газети свої пропозиції щодо соціяльно-економічного захисту їхніх інтересів. Їх думки будуть проаналізовані і сприятимуть поліпшенню роботи працівників культури у цих складних умовах.

Створився клюб махнівців

Бердянське. — Газета „Комсомольская Правда" з 20-го березня надрукувала повідомлення про створення тут Клюбу ім. Нестора Махна.

Своєрідною програмою для праці клюбу стала резолюція III З'їзду рад Махнівського району, який відбувся 10-го квітня 1919 року в Гуляй-Полі. Члени клюбу вважають, що резолюція того з'їзду і тепер актуальна, а саме: „нинішня ситуація на Україні і Великоросії характеризується захопленням політичної влади комуністами-большевиками, які не зупиняться ні перед чим для утвердження і укріплення своєї влади".

Як відомо, Нестор Махно, був родом з Гуляй-Поля на Катеринославщині, тепер Запорізька область. Як провідник самобутнього селянсько-анархістського руху 1917-21 років воював проти німецьких військ і гетьманської адміністрації, проти німецьких каральних загонів, що збирали контрибуцію. Увійшов в союз з большевиками 1919 року, але вже 1920 року проголосив, що большевицької влади не визнає. Большевицькі війська розгромили махнівців 1921 року, а сам Махно втік до Румунії. Махнівські села на Гуляй-Пільщині були виселені большевиками на Сибір, а землі відібрані. Махнівці виступали за свободу індивідуального селянського господарства, демократичне самоврядування місцевих громад і їх максимальну незалежність від будь-якого центрального уряду. Пізніше махнівці почали обстоювати вільно вибрані ради з багатьох партій, але без комуністичної диктатури.

Члени новоствореного клюбу махнівців борються проти вивозу продуктів до центру, проти будь-якої диктатури і будь-якого насилля, виступають за демократичні вибори, повну свободу слова, друку і мітинґів для всіх політичних течій та організацій, закликають дотримуватися революційної дисципліни і припинити будь-яку національну ворожнечу.

На відміну від махнівців, теперішні члени клюбу виступають за приватну торгівлю і то якнайскоршу. Н. Махно, як відомо, закликав до повної ліквідації приватної торгівлі. Члени клюбу поставили своїм завданням повернути прах Махна в його батьківщину. Серед членів клюбу є внуки і діти тих, які воювали разом з Махном.

Перше знищили мистецтво, а потім прославили мистця

Київ. — Київська газета „Радянська Україна" помістила у числі з 5-го березня коротку інформацію О. Пасічника під заголовком „Все добре обміркувати", у якій він розповідає про велику ролю мистець Іван М. Гончар виконує в українській культурі.

„Це великий подвижник, гарячий патріот, над яким неодноразово глумились, виключали з партії апологети 'зливання' націй, народів, піддавали цькуванню, а він під загрозливим поглядом чиновників від культури пішки мандрував по Україні, збирав витвори народного мистецтва, історії, відтворював у скульптурі, в живописі побут і звичаї, характер жителів кожного окремого куточка, українського етносу в цілому. Завдяки цьому вражаючому життєвому подвигу однієї людини ми сьогодні маємо наочну енциклопедію яскравого розмаїття характерів українців, їх побуту, творчості, що стала б посібником людям різних сфер духовного життя сучасного і наступних поколінь, якщо її зберегти... І тут логічним для кожної мислячої людини є створення відповідного музею. Однак судячи з того що неоціненне багатство створене і зібране великим подвижником, і досі не має гідного притулку, доля його мало хвилює і нинішніх чиновників від культури", — пише згаданий автор, але ні словом не згадує, що ще так недавно „вандали" з відомої породи КҐБ майже цілковито знищили велику частину цінних надбань І. Гончара, потрощили ломами його історичні скульптури — гетьманів, національних героїв, полковників запорізького війська тощо і замели за собою слід. А деж були чинники міліції, прокуратури, суду — хтось може запитати. Набрали води в рот і мовчали, а органи КҐБ пустили „ „кінці в воду" і зам'яли цілу справу.

Можливо, що декого з теперішніх чиновників гризе совість, бо, як пише далі О. Пасічник, „відрадним було відвідання в перший березневий день виставки творів і колекції І. Гончара головою Верховної Ради УССР Леонідом Кравчуком і членом її Президії Лесем Танюком, а також заступником голови Ради Міністрів С. Комісаренком. Крім згаданого вище, увагу високих гостей звернено на необхідність збереження деяких уцілілих рідкісних народних ремесел (витвори з металу, дерева), що дійшли до нас із далеких часів. При обміні думок присутні дійшли до висновку про необхідність невідкладного відкриття музею І. Гончара бодай у тимчасовому приміщенні та прискоренні у вирішенні питання з організацією постійного музею, про сприяння видання альбому творів художника та про необхідність встановлення в Києві на Подолі пам'ятника П. Сагайдачному за вже розробленим макетом художника", — пише вкінці інформації О. Пасічник, який напевно добре познайомлений з нанесеною свого часу мистцеві і українській культурі кривдою.

Юнаки київського „Динамо" будуть гостями УСО „Тризуб" у Філядельфії

Філядельфія (Б-й). — Тут стало відомо, що в понеділок, 1-го квітня, до Філядельфії приїздить футбольна дружина юнаків „Динамо", Київ (19 років і нижче) у складі 16 змагунів і чотири члени проводу. Згадана дружина „Динамо" тепер бере участь в інтернаціональному турнірі в Деллас, Тексас.

У вівторок, 2-го квітня, о год. 4-ій по полудні на спортовому майдані „Тризубівки" в Горшамі, Па. відбудуться змагання дружини юнаків „Динамо". Київ проти дружини УСО „Тризуб" Філядельфія. Безпосередньо після змагань відбудеться прийняття-зустріч з грачами і проводом дружини „Динамо".

В середу, 3-го квітня, дружина „Динамо" від'їздить в Україну.

Писанки заповнили сторінки газети „Стар-Леджер"

Нюарк, Н. Дж. — Щоденник „Стар-Леджер" з 21-го березня помістив на двох сторінках обширний репортаж прикрашений знімками українських писанок, пера Петті Еверетт на тему писання писанок та історії цього традиційного великоднього українського звичаю.

Американська репортерка описує точно техніку писання і усіх зв'язаних із писанками традицій, що переходить з покоління в покоління. Вона мала нагоду придивлятися складному мистецтву писання писанок, яке так прегарно опанувала д-р Ірина Біленька з 61-го Відділу Союзу Українок Америки у Виппані. Вона навчає цієї штуки українську молодь і на світлині в „Стар-Леджер" бачимо її із наймолодшими учнями Богданом Паславськи, Вікторією Баранецькою і Степаном Станком. Із допису довідуємося також, що писанки будуть на продаж в неділю, 24-го березня, на великодньому базарі біля УКЦ св. Івана у Виппані.

І. Біленька вияснює американській репортерці символіку і традицію писання писанок, яка дає кожній писанкарці це прегарне почуття продовжування родинної традиції і дарування писанок своєї власної роботи усім найближчим.

Улюблений жанр О. Білаша — пісня

Київ. — Український композитор Олександер Білаш вступив у 60-ий рік свого життя.

Народний артист СССР, активний громадський діяч, він почав творити ще будучи студентом Київської консерваторії. Написав безліч симфонічних творів, інструментальних, оперу. Та улюбленим жанром композитора є пісня. Мелодії його швидко знаходять визнання, стають близькими, мов рідна материнська пісня. Перші з них з'явилися майже тридцять років тому і відразу запам'ятались, знайшли дорогу до сердець. Вони і принесли композиторові славу.

Пісні композитора створені в творчій співдружності з відомими поетами А. Малишком, М. Ткачем, Д. Павличком, І. Драчем, Б. Олійником.

ДОПОВІДЬ Д. СТЕПОВИКА

Ню Йорк. — Тут у п'ятницю, 29-го березня, відбудеться доповідь доктора мистецтвознавства Дмитра Степовика на тему „Людинолюбні, християнські основи мистецьких творів Тараса Шевченка", ілюстрована прозірками. Її влаштовує Українсьий Музей та Літературно-Мистецький Клюб. Імпреза відбудеться в залі Українського Визвольного Фронту, 136, Друга авеню. Початок о годині 6:30 вечора.

МЕТАЛЮРҐИ УКРАЇНИ ВЕЗУТЬ СВІЙ ТОВАР ДО ЗСА

Москва. — В газеті „Ізвєстія" з 20-го березня повідомляється, що з порту потужного заводу чорної металюрґії „Азовсталь" у Маріюполі з вантажем металу відплив до ЗСА вантажний теплохід „Запоріжжя", водотоннажність якого 250,000 тонн.

Кілька місяців тому колективи маріюпольського металюрґійного комбінату „Азовсталь", донецької шахти ім. О. Засядька й Азовського морського пароплавства акціонерським способом викупили у держави суховантажне судно „Запоріжжя", оскільки азовстальці цього року вперше мають доставити в ЗСА свій товстий стальний лист.

Азовстальську продукцію високо оцінюють на міжнародному ринку, але совєтські способи господарювання ніколи не могли забезпечити вчасної достави. Теперішнє замовлення на 8,000 тонн стального листа металюрґи хочуть виконати вчасно і надалі налагодити безперебійне виконання замовлень американської корпорації „Айок". Азовстальці змушені подолати чимало складностей при навантаженні прокату, подбати про спеціяльні металоконструкції з дерев'яними прокладками, які зберігали б листи від деформації під час перевозу в умовах океанських бур.

Окрім 8,000 тонн стального листу, теплохід „Запоріжжя" везе також 8,000 тонн шихти, призначеної для Єгипту, куди теплохід „Запоріжжя" заїде по дорозі до ЗСА. Повернеться вантажне судно з американським збіжжям.

В Донбасі знову знайшли золото

Луганське. — Луганські геологи, просвердливши усього 200 метрів землі в районі Нагольного кряжу, підняли керни, які свідчать про можливість існування прошарку золота.

Спроби добувати золото в Донбасі були давно, пише газета „Ізвєстія" з 20-го березня. Багато для його пошуків зробила катедра розвідки корисних копалин Донецького Політехнічного Інституту, науковці якої опрацювали ориґінальну методику пошуків золотоносної руди. Розвідувальну свердловину пройшли на 1,200 метрів і в наслідок цієї праці передбачення науковців підтвердилось. Після того, на розпорядження уряду СССР розпочали пробивати другу свердловину, яка виразно підтвердила наявність золота.

На думку фахівців, найголовніші резерви дорогоцінного металу треба шукати на глибині 700-800 метрів, а це означає, що добути його буде не так уже й важко, коли взяти до уваги ,що шахтарі добувають вугілля на глибині 1,000-1,300 метрів.

Чималий вміст золота виявлено і в кернах, піднятих свердлувальниками тресту „Артемгеологія", які пробили свердловинупобли зу Єнакієво Донецької области.

У СВІТІ

ТЕРОРИСИЧНІ АКТИ в Ізраїлі продовжуються. Вони стали майже щоденним явищем в Єрусалимі і на окупованих землях, західньому березі ріки Йордан і смузі Ґази. Миулого тижня, в четвер, 21-го березня, озброєний ножем палестинець поранив двох ізраїльських вояків. Атентатчик — це 18-річний палестинець, мешканець Ґази. Терориста зловили і відвезли до шпиталю, бо його побила розлючена товпа.

ІРАК РОЗПОЧАВ процес звільнення полонених і захоплених у процесі окупації кувайтців. Кореспондент аґентства Ассошієйтед Пресс Мартін Морріс повідомляє, що до місцевости Арар в Савдійській Арабії прибуло досі 1,150 кувайтців. Решта будуть звільнені незабаром. Покищо полонених і захоплених привозять автобусами, але ідуть переговори між Ріядом і Багдадом про можливість перевозу полонених літаками Савдійської Арабії. Кошти, очевидно, покриє уряд Кувайту пізніше. Згідно з американськими інформаціями, Ірак захопив в полон від 5-8,000 кувайтців.

ТУРЕЦЬКЕ НЕЗАЛЕЖНЕ пресове аґентство „Анатолія" повідомило, що турецька поліція відкрила вогонь гострими кулями по демонстрантах-курдах, які в числі кільканадцять тисяч зібралися на своє традиційне свято весни. Вони несли свої національні прапори, транспаранти і релігійні знамена. Курди домагаються створення незалежного Курдистану і підтримують боротьбу курдів в Іраку. Покищо не відомо чому дійшло до зудару курдів з турецькою поліцією, але на підставі телефонічного інтерв'ю кореспонденти довідались про загибель кількох курдів і про поранення кількох десятків демонстрантів.

МАДЯРЩИНА І ПОЛЬЩА підписали взаємний договір оборони, на підставі якого міністерства оборони обидвох країн працюватимуть спільо над новими винаходами, плянами вишколів армійських частин, обміном військових спеціялістів, тощо. Раніше подібний договір згадані країни підписали з Чехо-Словаччиною. Крім того Мадярщина підписала подібний договір з Румунією, який покищо діятиме на протязі трьох років. Міністер оборони Польщі Петер Колодзєйчик заявив, що його країна готова підписати військовий договір з кожною країною, яка зацікавлена безпекою в Европі. Совєтський міністер оборони маршал Дімітрій Язов дав до зрозуміння колишнім сателітам, що він задоволений таким об'єднанням східньоевропейських країн.

МАЙЖЕ ПОЛОВИНА СОВЄТСЬКИХ копалень охоплена робітничими страйками і недостачу вугілля почали відчувати в цілому СССР, — інформує совєтське пресове аґентство ТАСС. Згадане аґентство пише, що страйки поширюються і покищо немає вигляду, що вони скоро закінчаться. Газета „Рабочая Трібуна" підкреслює що вже відчувається брак палива в сталеварнях і на транспорті, не кажучи вже про хатні запотребування. Деякі совєтські газети закликають уряд приспішити переговори з профспілками робітників і не допустити до занепаду загальної індустрії.

ПРЕДСТАВНИКИ МІНІСТЕРСТВА оборони СССР, зокрема маршал Дімітрій Язов і керівник генерального штабу армії ген. М. Мойсеєв, прийняли в приміщеннях міністерства колишнього президента З'єднаних Стейтів Америки Ричарда Ніксона, який в 1970-их роках був головним архітектом політики відпруження. Він перший раз відвідав Москву 32 роки тому. Тоді він був віцепризидентом в уряді президента Двайта Айзенгавера і відкрив в Москві першу американську виставку в московському парку Сокольнікі. Спір Ніксона з тодішнім совєтським генеральним секретарем ЦК КПСС Нікітою Хрущовим, ввійшов до історії журналістики, як „кухонна дебата".

МІЖНАЦІОНАЛЬНІ ЗУДАРИ В ГРУЗІЇ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ

Цгінвалі, Південна Осетинія. — Кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Френсіс Клайнс повідомляє, що міжнаціональні зудари в Грузії продовжуються. Особливої гостроти вони набрали у південній частині Осетинії, автономної области Грузії, де у місцевості Цгінвалі вони набрали характеру справжньої громадянської війни. Вулиці міста, яке є столицею области, перегороджені бетонними брилами, старими автомобільними та іншими предметами, які нагадують примітивний берлінський „Мур ганьби" що розділяв столичне місто Берлін на дві частини.

Ситуація в місті, — пише Клайнс, — нагадує також Бельфаст у Північній Ірляндії, де проти себе стоять ірляндці католики і протестанти.

Ворожнеча між грузинами і осетинам не постала на релігійному тлі, вона має радше територіяльний і національний характер. Осетини крім того хочуть вийти зі складу Грузії і згідні увійти добровільно до Російської федерації на правах автономної области з пошир еними правами. Грузія противиться ідеї ділення її території, яка, очевидно, відбувається з допомогою кремлівського центру, КҐБ і російського елементу, який зажився в Осетинії. Крім того Москві не сподобались грузинські незалежницькі тенденції і бажання виходу з СССР та створення своєї власної суверенної й незалежної республіки. Керівництво республіки, яке тепер перебуває в руках не комуністичної більшости вважає Осетинію складовою частиною Грузії і обвинувачує кремлівських диктаторів, що вони вмішуються до внутрішніх справ республіки, ініціюють міжнаціональні конфлікти, зумисно обіцяють осетинам гори мости, секретно підкидають їм зброю і своїх „осетинців" вишколених в московських каґебівських центрах.

Без сумніву така подвійна провокаційна політика Москви збільшує ситуацію напруги і жертви в людях. Від січня цього року дотепер загинуло в міжнаціональних зударах принаймні 55 осіб, а кілька десяток були поранені. Понад 15,000 осіб з південної Осетинії були змушені покинути свої житла і шукати схоронища в більш спокійних частинах Осетинії.

Клайнс пише, що старання Міхаїла Ґорбачова зберегти в купі союз стають з кожним днем більше й більше нездійснимою ілюзією, не зважаючи на те, що нібито більшість населення в референдумі висловилися за союз. Ґрандіозний конґломерат, який колись звався соціялістичною співдружністю народів, знаходиться на грані упадку, пише Клайнс.

Осетини старий давній народ з 1500-літньою історією, багато з них ісповідують християнську віру і вони хочуть жити гуртом, в автономній области, плекати свої звичаї і традиції, але Грузія вважає Осетинію, Абхазію і Оджарію нероздільною частиною своєї території. Президент Грузії Звіяд Гамсакурдія заявив, що кінцевою ціллю його політики є закріплення незалежної республіки у якій осетини отримають напевно більше автономії, як від РСФСР чи якоїсь іншої республіки.

Грузини і навіть осетинці розчаровані М. Ґорбачовим, який, на їхню думку, не може далі керувати країною і повинен зрезиґнувати в користь іншого вибранця народів. Осетинка Лариса Остаєва заявила кореспондентові, що М. Ґорбачов не спроможний вивести країну з рабства. Подібна опінія про президента СССР існує також в усіх інших республіках.

В АМЕРИЦІ

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА Джорджа Буша минулого тижня поробив заходи, щоби змінити раніше враження нібито американського амбасадора до Іраку Ейпріл Ґілеспі обвинувачено у неспроможності переконати іракського президента Саддама Гуссейна не захоплювти Кувайту. У публічному виясненні Державного департаменту говориться, що відомим був факт про фальсифікацію розмови амбасадора із президентом Гуссейном, але про це не говорилося, щоби не відвернути уваги від зусиль організування протиіракського союзу. Одначе у приватних розмовах офіційні чинники Державного департаменту кажуть, що справжньою причиною цієї довгої мовчанки було не надто ясна депеша амбасадора Е. Ґілеспі з Багдаду.

ВІЛЛІЯМ САЙДМАН, голова федеральної корпорації забезпечення вкладів, сказав, що Уряд президента Джорджа Буша у своєму пляні оздоровлення забезпеченевої програми вкладів у банках країни пропонує підвищити позичкову суму потрібних фондів для його корпорації з 25 біл. дол., до 70 біл. дол. В. Сайдман виявив ці цифри, виступаючи перед сенатською Банковою комісією, думаючи, що тим твердженням докаже достатнє забезпечення. Але його виявлення про потребу додаткових 45 біл. дол. збільшило тільки побоювання членів комісії, щоб банкова індустрія в країні знаходиться у більш критичному положенні як це досі виявляли урядові чинники.

У ВАШІНҐТОНІ СЕНАТ оголосами 88 до12 затвердив номінацію колишнього губернатора Фльориди Роберта Мартінеза на посаду головного координатора протинаркоманської акції .Схвалення його кандидатури всі сподівалися, одначе не обійшлося без критики зі сторони деяких демократів, які закидали йому сильний натиск на покарання та ув'язнення у боротьбі з наркоманством, а не протилежний засіб усвідомлювання про шкідливість наркотиків та допомогу в лікуванні. Одначе демократичний сенатор зі стейту Делавер Джозеф Байден заявив своїм демократичним колеґам, що номінат особисто вірить у можливість регабілітації у випадках наркоманства й тому він підтримав президентського номіната. Найголоснішим противником Р. Мартінеза був демократичний сенатор з Массачусетс Едвард Кеннеді, закидаючи номінатові, що будучи губернатором Фльориди, його уряд причинився до погіршення наркоманства на Фльориді.

КОМІСІЯ СТВЕРДЖУЄ, ЩО у ЗСА останнього року вперше, число зголошених поліції насильств зросло до понад 100,000. У звіті, зладженому працівниками сенатської Комісії в справах судівництва демократичної більшости, сказано, що в минулому десятиріччю відсоток знасилувань зріс в чотири рази більше, як всі інші кримінальні злочини разом. Голова цього комітету, демократичний сенатор з Делавер Джозеф Байден, запропонував законопроєкт, що визнаватиме знасилування злочином ненависти та дозволятиме жертвам такого злочину позивти до суду громадських прав своїх напасників.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК · UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Брутальність поліції

Які два тижні тому поліція в Лос Анджелес дігнала одного чорного, який гнався автомобілем із швидкістю 80 миль на годину, і він буцімто гороїжився. Розлючені поліціянти важко побили цього чорного американця. Випадково з вікна будинку хтось зфільмував всю сцену на ,,відіо", а цим зацікавилися радіо, преса та телевізія, і це ,,відіо" побачили мільйони людей на телевізійних екранах. Громада чорних у Лос Анджелесі і поза ним висловила голосний протест проти явної брутальности поліції, і в місцевій Міській раді та у стейтовій асамблеї почали вимагати димісії комішенера-шефа поліції. Справа швидко набрала всекрайового розголосу. У минулий четвер президент Джордж Буш заявив, що йому зробилося недобре, коли він побачив цей фільм, висвітлений для нього, і він доручив генеральному прокураторові, себто міністрові справедливости, вглянути в практику американської поліції. Це не був вийнятковий випадок, бо Еф-Бі-Ай записало 75.000 скарг т. зв. брутальности поліції, хоч варт багато з цих скарг взяти в ,,лапки". Справа загально не така проста.

Ніде правди діти, у широкому світі поліція, піймавши здогадного переступника закону, не поводиться з ним у білих рукавичках. Здається, що найпристойнішою є поліція в Европі, зокрема у Відні, бо там вона вишколена для інформування й помочі для закордонних туристів. Це правда, що поліція має стояти на сторожі закону, бо від поліції залежить спокій і лад у кожному населеному пункті,в місті чи селі. Це так у теорії. Бо не тільки у Ню Йорку, але й інших кількамільйонових міста Америки вулиці стали небезпечні, і вбивст протягом року тут є тисячі. Бути поліціянтом у великому американському місті — це страшенно небезпечна служба. Щороку гине у Ню Йорку вже не кілька, а кільканадцять поліціянтів. Майже зправила вбивниками є схоплені на гарячому бандити. Найвищий відсоток злочинців — є не серед білих американців. Очевидно, що злочинність серед небілих у ЗСА пояснюють ліберали безробіттям і бідністю, поширеними у чорному суспільстві. І ці кримінальні елементи звичайно добре озброєні; тож американський поліціянт будь-якого кольору живе у постійній атмосфері джунґлів, в якій кожної хвилини може згинути. Загально відоме в Америці явище, що коли білі поб'ють чорного, — то негайно йдуть по всіх великих містах багатотисячні вуличні демонстрації протесту проти расової ненависти білих, і чорні проповідники очолюють такі демонстрації, прицілом яких є поліція, яка, мовляв,допускає до таких ,,расових" вибриків.

Отож це дуже різногранна проблема. Нема сумніву, що члени поліції, які проходять солідний професійний вишкіл у поліційній академії, повинні відзначатися міцними нервами, посідати святу терпеливість і не повинні діяти під впливом гніву, страху чи інших емоцій, наприклад — бажання віддячитися такому переступникові за клопіт, що він їм завдав. Але вони є людьми, як усі інші люди, і є між ними одиниці з вдачею і темпераментом не для цього типу професії.

Американська телевізія, як і інша ,,мідія", грає дидактичну подекуди ролю у відношенні до поліції. Існують, і існували, навіть окремі програми на поліційні теми, де ,,Кап", тобто поліціянт, зображений позитивно як сторож справедливости, але і гуманна людина. Дедективно-кримінальні фільми з-правила кінчаються зловленням злочинця, торжеством справедливости і виявляють хист та особисту відвагу цих сторожів ладу і порядку. Але таке позитивне ставлення до поліції відсутнє часто-густо в американському судочинстві, яке дбає більше, про ,,людські права" злочинця, як пошкодованого. Судочинство, опіка над здоров'ям і шкільна система — це три ділянки державного й суспільного американського життя, які вимагають поважних реформ. Надмірний лібералізм у Америці, розпочатий Рузвельтом, причинився до розхитання пошани до законоправ'я, — і від цього терпять американці загально, як і поліціянти.

Ці проблеми є хронічними темами нарад Конґресу — з мінімальними позитивними вислідами. Наприклад, від довгих літ і на цій сесії Конґресу також, на черзі нарад є загострення можливости рядовим громадянам купувати вогнепальну зброю. Але консервативні кола в ЗСА, разом із лаббі Асоціяції за вільне посідання ручної зброї,твердять, що ,,не пістоля вбиває, тільки людина, що має її", — тому треба загострити карний закон, бо недозволену зброю чи дозволену все одно матиме кожний злочинець. Право купувати пістолю — це традиція від піонерських часів у Америці, а право носити зброю є ґарантоване конституцією. Як би там не було, а п'ять поліціянтів, яких арештували в Ню Йорку за побиття тому певний час на смерть скованого в'язня — це не сторожі закону, а його переступники, якщо закиди проти них будуть доведені. Те саме слід сказати і про поліціянтів де-інде, які беруть закон у свої руки і чинять самосуд над неозброєним здогадним ,,злочинцем".

Володимир Яців

ЗАГРОЗЛИВА СИТУАЦІЯ В „КРАЇНІ РАД"

Здавалося деяким політичним аналітикам СССР із Заходу, що активність Ґорбачова на відтинку його зовнішньої політики принесе у своїх наслідках відпруження на відтинку внутрішньополітичному, як теж допоможе до певної міри вийти з глибокої катастрофічної економічної і внутрішньополітичної кризи, Вони уважали, що ці останні недавні потягнення Ґорбачова, які мали місце в Балтійських республіках, підуть у забуття і не буде реакції Заходу, який був занятий своїми проблемами, особливо проблемами на Близькому Сході. Однак, треба ствердити, що вони зробили помилкові висновки. Ця реакція Заходу далась вже відчути ,,країні рад" на господарському відтинку, і вона до деякої міри ще й поглиблює кризу, що може допровадити до поважних наслідків в недалекому майбутньому.

Тяжко є думати про Ґорбачова, як про славного визволителя Східньої Европи, як про людину, недавно відзначену нагородою Нобеля, і уважати його за диктатора, який вислав танки і спец-війська на Литву і Латвію, щоб угробити там незалежність цих республік від Москви. Ґорбачов теж старався впровадити цензуру преси і на засоби масової інформації, але такі потягнення на відтинку гласности йому не вдалося ввести у життя.

Після виведення спеціяльних військових відділів з Балтійських республік ситуація в тих країнах дещо змінилась. Ці змінні потягненнями Ґорбачова можна уважати тільки передишкою у зударі поміж реакційно-консервативними силами, що їх уосіблює КПСС, та свободолюбними силами в СССР. Про це мали б свідчити останні події на пленумі ЦК КПСС, де наради були скеровані на конфронтацію з демократичними силами в Совєтському Союзі. Згідно з головою компартії РСФСР Полозковим, започаткована перебудова в 1985 році мала на меті відновлення дійсного'соціялізму'і уздоровлення Компартії, а не перебудову системи, тобто зміну структури і демократизацію велетенської країни, що її назва СССР. Він уважає, що демократи, яким пощастило в деяких республіках опанувати ситуацію, вибрали помилковий шлях ліквідації системи соціялістичної в Совєтському Союзі, щоб увести систему капіталістичну під гаслом рятування ,,перебудови" перед загрозою з боку ортодоксальних членів Комуністичної партії, а зараз — і перед загрозою від президента Ґорбачова.

Виступ на цьому ж пленумі заступника генерального секретаря КПСС Володимира Івашка був скерований проти'сепаратистів і націоналістів'в поодиноких республіках, які творять бльок, цілю якого є змінити суспільний лад в Совєтському Союзі, ба навіть зліквідувати СССР як державу. Івашко ж уважає, що КПСС і далі є керівною політичною силою в Совєтському Союзі і що вона може і мусить протиставитись усім ворожим (демократичним) силам, які загрожують Союзові.

Певний відсоток громадян Совєтського Союзу, щоправда, уважають, що складні проблеми, зв'язані з перебудовою і гласністю, причинились у великій мірі до того незавидного стану, який заіснував зараз у СССР. Прихильники централізованої системи та партократи звинувачують реформістів у всіх недомаганнях на господарському відтинку, як і на соціяльному. Їм здається, що Ґорбачов буде виклятий на роки тому, що він — творець перебудови і гласности — у великій мірі причинився до катастрофічного стану економіки в Совєтському Союзі. Очевидно вони помиляються. Домагання змін структури СССР не тільки оправдані, але конечні, бо без них, рано чи пізно країна прийде до економічної і суспільно політичної катастрофи. Відкинення Ґорбачовим і КПСС пляну економічних реформ ,,п'ятисот днів" С. Шаталіна в минулому році було, здається, однією з причин цього стану, в якому знайшовся Совєтський Союз, як і конфлікти на відтинку національному.

Шкода, що спроба створити Раду Національностей тому два роки не увінчалась успіхом, бо така Рада правдоподібно не допустила б до кровопролиття в Балтійських республіках. Нерішучість Ґорбачова має свої неґативи. Ця нерішучість президента СССР має свою історію, адже він навіть вагався кандидувати на президента країни у прямих загальних демократичних виборах. Два роки тому покійний вже тепер Андрей Сахаров остерігав Ґорбачова, що він буде змушений вибирати поміж перебудовою, а централізованим апаратом.

На підставі останніх потягнень Ґорбачова можна бачити, що він вже зробив рішення у спілці з шефом КҐБ Крюковим, Компартією і до певної міри з армією. Ця кліка ортодоксальних ленінistів працює над скасуванням перебудови і гласности вже з часу відкинення реформаторських плянів С. Шаталіна і Бориса Єльцина. Вона ж, ця кліка, поширювала і поширює наклепи на сили демократизації й реформ.

Ґорбачов був цього свідомий, бо адже поступово збирав владу в свої руки, рівночасно усуваючи із свого оточення свободолюбних дорадників і покликуючи на їхні місця комуністичних партократів.

Західні коментатори-совєтологи кажуть, що Ґорбачов цими тактичними потягненнями спрямовував підсовєтських демократів проти ортодоксальних комуністів у Компартії, щоб вони взаємно себе поборювали, а така взаємна боротьба була б корисною для Ґорбачова, допомагаючи йому, мовляв, лишитись при владі, а головне — задержати поодинокі республіки в Союзі. Це стара тактика, що нею також послуговувались і Ленін,і Сталін, і Брежнєв та інші. Конспіративна по сво-

(Закінчення на стор. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЩЕ ПРО ШЕВЧЕНКОВІ ОЧІ

Статтю Василя Барлядяну ,,Якого кольору очі у Шевченка?" (,,Свобода" ч. 46 з 9-го березня 1991 року) можна б доповнити деякими даними про Шевченка, поданими Леонідом Білецьким у зредаґованому ним ,,Кобзарі" (Вінніпеґ, 1952-54, 4 тт.). Там у першому томі на сторінці 66-ій читаємо, між іншим: Шевченко ,,то був гордий Ікар із непокірним, розтріпаним чубом та густими рівними бровами над сірими орлиними, колючими, проникливими очима. Над цими останніми, як скеля, підносилося вгору аж надто високе, стрімке чоло... Уста тонкі, тісно стулені — характерні для заглибленої в собі людини".

Дружина команданта Новопетровської кріпости Аґата Ускова писала про Шевченка таке: ,,Його розумне високе чоло, велика лисина, добродушне чесне лице, ясний ласкавий погляд — надавали йому поваги й вабили до себе. Говорив він виразно, плавно, чисто. Кожне слово його було продумане, тепле, віяло воно розумом" (там же, т. III, ст. 47).

Григорій Ґалаґан писав 1-го квітня 1858 року в листі до своєї дружини з приводу Шевченкового повороту із заслання: ,,Наш поет сильно змінився, постарів: над його широким чолом розпростерлась лисина; густа борода з сивиною при його глибокім погляді дає йому вигляд одного з мудрих наших дідів-полковників, до яких часто звертаються за порадою" (т. 4, ст. 11).

Слід згадати, що фізіогноміка, тобто наука про визначення характеру людини на основі зовнішнього вигляду, окреслює сіру краску очей як ознаку великого розуму людей, ,,в яких голова панує над серцем".

Іван Франко писав в листі до Уляни Кравченко, що ,,сіра барва очей властива геніяльним людям: приклад Наполеон I і прочі".

Високе, широке чоло притаманне людям інтеліґентним, енерґійним, з талантом до великих ідей, глибокого мислення, гостотої обсервації, — каже та фізіогноміка.

Іван Лесько.

ПУСТІ „ГІЛЬЗИ"?

Переглядаючи не раз нашу пресу, навіть вже й не помічаю, як мої брови піднімаються вгору від того, що в ній вичитую і на знимках бачу. Маю тут на думці різні дописи деяких і про деяких фахівців і ,,фахівців", яких щораз то більше їде останнім часом в Україну на так звані запрошення.

На мою думку, у такі діяспорні мандрівки в Україну повинні б їхати наші наукові, культурні і мистецькі величини, а не будь-хто, кого можна назвати ,,заржавленими патронами" і ,,пустими гільзами"... Такого добра,мабуть, і в них свого доволі. А тим більше, коли громада мала б їх фінансувати.

Іван Лучечко
Джерзі Сити, Н.Дж.

Михайло Кучер

ВІЛЬНА ПРЕСА В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ

Реєструвати чи ні нові періодичні видання в СССР? З практичного пункту погляду реєстрація дає великі користі. Це перш усього статус юридичної особи і перспектива провадження більш раціональної економічної діяльности. Була б реальна можливість наймати помешкання за можливу ціну, а не за фантастичну у приватників, леґально давати замовлення друкарням, організувати леґальну систему розповсюдження накладу і вжити рекляму. Це також уможливило б зменшення ціни примірника газети чи журналу. Сьогодні ціна примірника незареєстрованої газети є 80 копійок за примірник. Це дуже велика ціна. Буває, що такі видання оплачуються, але не дають прибутку. Нові пресові видання в СССР не отримують дотацій, не мають підтримки партійних кас. За папір і друкарні такі видавництва платять ринкову дуже високу ціну. Помешкання наймають у приватників за фантастично високу ціну.

Кореспондентів такої преси переслідують, б'ють на міліції, штрафують, арештовують. Півлеґальне існування дуже дорого обходиться і решті співробітників газети і читачам. Реєстрація позбавила б усього цього, але тут виникає інша проблема морального характеру. Фінансове становище протиурядової преси в СССР ніби наказує реєструватися, але тут, крім економічного аспекту, виникає інший, принциповий. А з тим пов'язане питання, чи вважати совєтську владу законною. Реєструючи протиурядову газету — означало б, що вважаєш тим самим совєтську владу законною. Признати совєтську владу законною, це — неморально. Неможливо. Законну владу в колишній Росії знищено зброєю в 1917 році, а незаконна влада існує вже 73 роки.

Депутати Верховної Ради СССР, які ухвалюють закони про друк, фактично не вибрані демократичною процедурою, і Верховну Раду можна не признати законною. Вибори в республіканські та місцеві ради провадились демократичним способом, але й тут не було вільної аґітації. Тому республіканські та місцеві ради також можна не признати законними. До того республіканські ради не мають реальної влади. В РСФСР Верховна Рада приймає і видає закони та постанови, виконання яких нічим не ґарантоване. Реальна влада й досі зосереджена не в радах, які мають ролю тільки декорацій — лаштунків на совєтській політичній сцені. Ставитись поважно до рішень ВР СССР — це значить признати законними її претенсії до узурпації влади, але й підтримувати ілюзію в суспільстві самостійности законодавчої та політичної діяльности так званих ,,народних депутатів".

Ще є інша сторона проблеми — податки. Газета повинна відраховувати до 35 відсотків прибутку в державний та місцевий бюджети. Куди підуть ці гроші? На утримання партійного державного апарату, на утримання армії і на КҐБ? Хто може контролювати такі видатки? Практично — ніхто! А найменше може це контролювати опозиція.

Таким чином,фінансуючи владу, газета (ми, редакція, співробітники, читачі) беремо на себе відповідальність за її дії. Головним завданням незалежної преси є давати читачеві правдиву інформацію. Компроміс з владою — реєстрація — нищить моральний стандарт незалежної преси. Тому тяжкі дні настають для самостійної незалежної преси. Редакціям незареєстрованих газет загрожує грошова кара до 500 карбованців з конфіскацією накладу. А після другого видання незареєстрованої преси — карна відповідальність і штраф буде до тисячі карбованців.

Як повідомляє кореспондент ТАСС А. Горковлюк, до ,,Госкомпечати" (Державний комітет друку) СССР наспіло всього 1,500 заяв про реєстрацію; 880 з них нові. Зареєстровано 1,304 видання, у тому 603 нових видань.

ЗВ'ЯЗКИ КАНАДСЬКИХ ШКОЛЯРІВ З РОВЕСНИКАМИ В УКРАЇНІ

Вчителька ,,Рідної Школи" в Віндзорі, Канада, Галина Мордованець-Регендорзен повідомила редакцію ,,Веселки", що місцеві школярі листуються з ровесниками в Україні. Віндзорські школярі зібрали теж грошові пожертви на дітей з Чорнобиля і післали їм привітання та подарунки на адресу Руху. Ці вітання передано в Україні до журналу для дітей ,,Барвінок". До сьогодні школа у Віндзорі має около 400 листів від дітей із різних областей України та з різних поселень поза батьківщиною.

Віндзорська католицька ,,Рідна Школа" має 47 учнів у садочку і у початкових та середніх клясах і листується із 170 дітьми. Православна ,,Рідна Школа" кореспондує з 61 дитиною. Обі школи плянують післати в Україну усім ровесникам, із якими листуються,,,Історію України" та релігійні книжки, Біблії, молитовники. Діти з України подивляють знання української мови школярів у діяспорі.

Віндзорська школа має теж зв'язок із Охтирською школою в Сумській області. Учні тієї школи пропонують створити музей дитячих малюнків при обох школах. Діти з Віндзору вже приготовили малюнки на тему весни й Великодня.

Дітей із ЗСА та інших країн, які хотіли б листуватися, проситься писати на адресу: Ridna Shkola, 1505 Langlois Ave., Windsor, Ont. N8X 4M3, Canada.

Подав В.Б.

Лідія Яців

ЖІНКИ У ТВОРАХ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

I.

І знову прийшов місяць березень і з ним той час, коли згадуємо ,,не злим тихим словом" великого Тараса, геніяльного поета і оборонця усіх покривджених, а в першу чергу — жінок і дівчат. Українська жінка з особливим пієтизмом повинна згадувати його не лише тому, що він національний пророк, але і тому, що він своїм словом утривалив величний образ української жінки, яку він глибоко шанував усе життя.

Шевченко — ворог усякої неволі, зокрема кріпацтва, від якого українська жінка найбільше терпіла. Він бачив і добре розумів кріпосницьку систему московського самодержавства, бо сам відчув на собі жорстокість цього насильства від дня свого народження і боровся з цим лихом його ціле життя.

Могутній голос ішов з уст поета, колишнього кріпака, який з нечуваною силою розкривав красу минулої героїчної боротьби за волю України в протилежність до її теперішнього упадку. ,,Обідрана сиротою понад Дніпром плаче", — це був голос, у якому всі струни бриніли любов'ю до поневоленого народу і який звучав різким протестом проти всякої кривди і поневолення, не зважаючи на кару, що його за це спіткала , коли йшло про добро його окраденого люду.

З надзвичайною силою озвався поет у своїй поемі ,,I мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє", і закликав їх схаменутися, бути людьми, обняти один одного в ім'я добра своєї спільної Матері України, в ім'я привернення їй належного місця в сім'ї народів. Ганьбу поневолення і кріпацтва зрозумів і відчув найкраще тоді, коли сам став вільною людиною: і сталось так, що слово пламенем взялось і людям серце розтопило і на Україні понеслось...

Все своє вільне й невільне життя він віддав боротьбі з найбільшим лихом тодішнього часу — кріпацтвом. Кидав громи свого гнівного слова на винуватців того лиха — **Москву, царя і всіх його слуг:**

О, люди, люди, небораки!
Нащо здалися вам царі?
Нащо здалися вам псарі?
Ви ж таки люди — не собаки!

Мімозною ніжністю своєї люблячої душі відчував Шевченко, що в тій формі невільництва, якою є кріпацтво, найбільше страждає жінка, а головно — мати з дитиною, і то не тільки фізично від надміру тяжкої праці, але і морально.

Трагічне становище нашого жіноцтва турбувало ніжну душу поета і з того болю за ними зродилися жіночі постаті у його творах, такі глибокі, що видно саме дно їхньої душі.

Шевченко вибрав їх переважно зі самих низів народу, виніс їх з пекла людського горя і поставив перед нами не тільки як жертви, але і як борців, що хоч вони терплять, то не падуть на шляху боротьби!

З його поем встають і пересуваються перед нашими очима численні постаті дівчат і жінок, які поет переніс живими з дійсности у світ високої поезії. У своїх поглядах використав народні вірування, що ними є пребагатий український нарід.

У баляді ,,Лілея" Шевченко безмежною ніжністю винагородив жінку — матір і дитину, вже у іншому житті за зневаги, що їх вони зазнали від людей за життя:

За що мене, як я росла,
Люди не любили?
За що мене, як виросла,
Молодою вбили?
За що вони тепер мене
В палатах вітають,
Царівною називають,
Очей не спускають
З мого цвіту? — Дивуються,
Не знають, де діти?

Лілея — це дитина занепащеної паном нещасливої дівчини-кріпачки, яка умирає з горя. Її дитина, осміяна, зневажена людьми, як овоч гріха, вмирає взимку під плотом, а весною виростає диво-цвітом лілеєю — царівною поміж усіма квітками і символом невинности.

Чи міг хтось краще і ніжніше підійти до цієї теми, як це зробив Шевченко?

В поемі ,,Катерина" змальовує поет долю одуреної дівчини, у якої потоптані всі найсвятіші почування. Вона преглибокий образ понівеченого материнства, зневаженої брутально любови. Поет обгортає Катерину своєю любовю і серпанком свого глибокого співчуття до її трагічної долі, хоч тоді таких, як вона, із сорому виганяли з дому...

Пішла в садок у вишневий,
Богу помолилась,
Взяла землі під вишнею,
На хрест почепила;
Промовила — Не вернуся!
В далекому краю
В чужу землю чужі люди
Мене заховають!
А своєї ся крихотка
Надо мною ляже...

Шевченко, як ніхто із поетів у той час, створив безсмертні образи жінки — страдниці, жінки-матері і дівчини-покритки, що було ,,табу", коли він творив. Ці образи потрясають наші душі.

Інший твір після поеми ,,Катерина", в якому змальована доля зрадженої дівчини, є поема ,,Наймичка". Теми в обох однакові, та розроблені по різному. У поемі ,,Наймичка" почуття обов'язку матері перемагають почуття сорому і особистої кривди. Наймичка не гине так, як Катерина, і не залишає своєї дитини на призволяще, вона підкидає свого сина багатим бездітним господарям, а сама стає у них за наймичку, щоб тільки бути близько своєї дитини — Марка.

Рада і весела;
Ніби з паном повінчалась,
Закупила села!...

Вона, однак, не має внутрішнього спокою, не має повного материнського задоволення, тому, як ніхто не бачить, вона тяжко плаче, свою долю проклинає, свого сина сльозами вмиває. Коли син виріс і одружився, просив наймичку бути йому за матір, бо прибрана його мати, яка виховала його, підкинену дитину, вже давно померла. А наймичка у порогу вхопилась руками за одвірок — та й зомліла:

Тихо стало в хаті,
Тільки наймичка шептала:
— Мати ... мати... мати...

Цими, такими природними і невишуканими словами, змалював Шевченко трагедію Матері-покритки, що не знала особистого рідного гнізда і своєму синові не сміє розкрити тайну і сказати: ,,Я твоя мати".

А Марко аж плакав... Благав старий, щоб була вона за матір...

Закінчення буде.

ВСЯ ДИВІДЕНДА ДО ФОНДУ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Окружний з'їзд СУА Ню Джерзі

В неділю, 17-го березня, в домівці Українського Народного Дому в Ірвінгтоні відбувся 31 з черги Окружний з'їзд СУА Ню Джерзі. Він є ніби форумом самокритики, переліком успіхів та шуканням шляхів до успішнішої праці.

За малим вийнятком відділи були репрезентовані їхніми головами або делеґатками. Були присутні і почесні членки СУА: О. Гнатик, С. Андрушків, О. Мусаковська, І. Левицька. Головну Управу репрезентувала коресподенційна секретарка Марія Томорук.

Програмою з'їзду провадила Л. Крамарчук, а секретарювала М. Полянська. Після перебігу формальних точок і прийняття порядку нарад багато часу присвячено звітуванню. Звітування референток Окружної Управи й відділів дали підсумок дуже великої проробленої роботи. Багатогранна праця проходила в різних ділянках: культурно-освітній, зв'язків і допомогових акцій. Перед ведуть суспільна опіка й стипендійна акція. Широко була розгорнута поміч жертвам Чорнобиля. Усі відділи всеціло включилися в цю акцію: проводили збірки, займалися збиранням і пакуванням речей до висилки. Не має жадного відтинку в нашому суспільному житті, де наше чуле жіноцтво не приходило б з допомогою: допомога хворим, старшим, студіюючій молоді, допомога бабусям, пересилка журналу „Наше Життя" для них, щира гостинність гостей з України. Перед нами чіткий, фахово приготований звіт стипендійної референтки Округи Ню Джерзі Люби Білощук дає наочний образ великої пророблених роботи. Для прикладу: за 1989 р. Округа виплатила 116-ом стипендіятам суму 38,360.62 дол., а в 1990-му 134-ом стипендіятам 46,533.08 дол. В 1990-му році 83 стипендіяти закінчили середні та вищі студії. Це є дуже позитивне явище в нашому суспільстві, що ми здобуваємо все більше фахово освічених людей серед нашої молоді.

В дискусії над прослуханими звітами були щирі завваги й поради, як усунути деякі, може недоглянуті недоліки.

Після полуденкової перерви слово взяла представниця Головної Управи СУА М. Томорук. Висловивши своє признання, вона закликала до пильної уваги щодо змін, які проходять нині на рідних землях, а разом з тим створюється новий ряд вимог, які випливають з цих подій. Україна чекає від нас помочі, ми для них в деяких ділянках можемо бути дороговказом. Запотребування у всіх ділянках великі, а головно медичного й технічного устаткування. В цьому напрямку Головна Управа СУА зробила вже досить посильні заходи. Закуплено на багато тисяч устаткування для шпитальної кімнати ім. Митрополита Андрея Шептицького у Львові і дещо для Дніпропетровська. В Україні відчувається великий брак і попит на українські книжки, технічні і фахові підручники, а також підручники для вивчення англійської мови. З цією метою Головна Управа СУА ввійшла у контакт з американською добочинною фундацією „Сейбер", яка сприяє економії, науці, культурі й через неї можна вислати книжки в Україну. Крім печатки „Сейбер" СУА ще додає свою печатку на опакуванні, щоб в Україні знали, що ми про них пам'ятаємо. Перший транспорт вже зайшов на Україну, 20,000 книжок іде кораблем. Закликаємо кожного до участи в цій акції, а за інформаціями можна звертатися на адресу: Lidia Bilous, Books for Ukraine, 175 Adams Lone, New Canaan, Ct. 06840. Tel: 1(203 966-5972.

Далі представниця Головної Управи СУА закликала до більшої акції в приєднанні нових членок, головно серед молодших кадрів.

Анна Кравчук, референтка Стипендійної акції Головної Управи СУА, висвітлила прозірки про початки заснування і дальший розвиток цієї акції.

Комісія ухвал в складі Л. Гладкої, М. Юркевич, Л. Білощук між іншими ухвалами головний наголос ставить на посилення нашої активности у зв'язку з подіями на Україні й приєднанням членства серед молодших.

Найтяжчою точкою, мабуть в кожній організації є перевибір нової управи. Ми жінки, не можемо бути вийнятком.

На закінчення виступила Л. Гладка. Вона закликала до вияву більшої активности у зв'язку із змінами, які проходять на Україні, до почуття громадської повинности, головно серед молодших осіб.

Правда, на з'їзді було кілька молодших і зовсім молодих. Вони, неначе перші весняні проліски хоч несміло визирають то тут, то там, завжди є предвісниками весни. Хоч їх ще досить мало, але вони включаться в ряди активних союзянок і є передвісниками перебрання неперервної тяглости ідей СУА.

Головою Окружної Управи СУА Ню Джерзі знову, вже п'ятий раз, перевибрано Тетяну Рішко.

Ольга Буртик

ЗИМОВЕ СВЯТО В КАРПАТАХ

Заспівали сиві гори, заквітчалися схили веселими українськими барвами, спалахнула лещатарська ватра, Захар Беркут зійшов з верховин і благословив свято.

Так розпочалися карпатські забави українського лещатарського табору в Славському, що повернули цьому бойківському містечку славу столиці українського лещатарства.

А перед тим були змагання на відкриту першість КЛК. Гора Тростян зустріла лещатарів зледенілими схилами і вершиною, закутаною густою пеленою хмар. У цей день відбулося бойове хрищення КЛК на трасі великого сляльому. Не всім вдалося пройти складний, засіяний горбами шлях до мети, однак відвага багатьох лещатарів, що вперше за півтори хвилини, мов на крилах злітали схилом, увійде в літопис клюбу.

У цій дисципліні переможцями стали Анна Павкович (КЛК Славське) та Богдан Жукуляк (КЛК Славське). Друге місце здобули Оля Дубеняк (КЛК Львів) та Юрко Косарчин (КЛК Львів).

На другий день відбулися змагання в короткому сляльомі. Мабуть запал та ентузіязм змагунів розтопив холоднечу лютневого дня і карпатське небо усміхнулося сонцем, сніг на схилах розм'як, зробився кращим. Перемогли за результатами двох спроб Анна Павкович (КЛК Славське) і Семен Харченко зі Студентського Братства у Львові.

Змагання вдалися. Зроблено велику справу єднання українців усього світу. Це є найважливіше, так вважає голова КЛК в ЗСА Юрій Попель, що по довгих роках розлуки з Україною вітав рідну землю. Взявши участь у змаганнях, Юра певно започаткував добру традицію зв'язків між львівськими та американськими КЛКівцями. А молодим українцям з Польщі, Петрові Котовському та Іванні Ліпинській, що також приїхали на змагання, отриманого заряду позитивних емоцій вистарчить до наступного лещатарського табору в Карпатах.

Софія Кобринська, Стефанія Лаб'юк та Стефан Джадок з Канади, що у ці дні були разом з КЛКістами, обов'язково приїдуть наступного року на змагання.

Нагороди роздано. Спів трембіт повідомив про закриття табору. Однак свято продовжується. Воно не повинно закінчитися. Воно вічне, як вічні наші Карпати та ідея національного спорту.

Олег Шмід,
Львів

Загрозлива...

(Закінчення зі стор. 2)

ій природі совєтська комуністична політика, ще більше як і давня російська імперська, застосовує таку підступну тактику, і тому нічого дивного, коли і Ґорбачов пішов за нею. Адже Ґорбачов — традиційний совєтський лідер, просякнутий ідеологією комунізму і російського імперського колоніялізму, вже не поводиться як ліберал-демократ, яким він спочатку багатьом здавався.

Захід помилився у його оцінці Ґорбачова, і тепер помалу приходить прозріння. Ґорбачов — комуніст-ідеаліст, вірить у ідеологію комунізму і це „благо" хоче затримати в СССР.

Ще в 1985 році, коли Ґорбачов прийшов до влади, він відновив пропаґандивне гасло: поворот до ленінських норм. Це його гасло коментатори на Заході сприйняли за тактичне потягнення, за намір Ґорбачова дискредитувати неосталінізм...

Залишившись по своїх переконаннях ортодоксальним леністом, Ґорбачов своїм маневруванням старався прихилити до своїх політичних цілей союзні республіки. Для цього він пішов на деякі хитрощі, зносячи слово „соціялістичні", а впроваджуючи на його місце слово „суверенні" республіки; цим він хотів здобути прихильність народів усіх 15-ти республік для підписання нового союзного договору.

Ґорбачов насправді ніколи не висловлював думки, що Совєтський Союз не буде державою з „соціялістичною" системою. Тому його начебто поворот від демократизації зовсім не мав би нікого дивувати. Його ціллю було і є не прямування до капіталістичної системи, а система ринкова, яка була б контрольована державою і Компартією.

Немає сумніву, що і Ґорбачов має бажання полегшити долю своїх збіднілих громадян і дати їм життя на відповідному рівні, і може навіть дещо з демократії, але лиш до певної міри і обов'язково з „соціялістичною" системою. Його ці бажання вияснюють чи не всі Ґорбачівські вагання зліва направо і навпаки; хоч такі хитання розчаровують центральний уряд і провідників підсовєтських республік, що вірили в перебудову і в гласність.

Тепер Ґорбачов із своїм новозатвердженим кабінетом, у склад якого входять самі, здається, росіяни, за вийняком одного лотиша, теперішнього міністра внутрішніх справ Бориса Пуґо, — уважають, що тільки шляхом залізного кулака можна вдержати „Союз Совєтських Суверенних Республік". Але треба Ґорбачову чуда, щоб полагодити справи Балтійських республік без пролиття крови і щоб здобути знову довір'я народних мас, яке він втратив, виглядає, що назавжди.

Події, які мали місце 10-го березня ц.р. в більших містах Російської республіки, вказують на те, що влада Ґорбачова загрожена. Заклики демонстрантів до резиґнації Ґорбачова і його Кабінету говорять про небезпечну ситуацію, яка загострюється, а не втихає. Також до влади прямують Борис Єльцин і його прихильники, щоб створити новий Союз, в якому влада Кремля була б радикально зредукована, а кожна союзна республіка могла б вільно при бажанні вийти з Союзу без ніяких передумов. Диктаторська влада КПСС тоді була б зведена нанівець і вільна ринкова господарка була б уведена в життя країни.

Ситуація в „країні рад" погіршується з дня на день і криза поглиблюється. Тому до зудару між демократичними силами країни й Ґорбачовим може прийти в короткому часі, наслідки якого тяжко сьогодні передбачити.

З діяльности відділу КУК у Вікторії, Британська Колюмбія

З початком минулого року у Вікторії, Британська Колюмбія, почав діяльність новий Відділ Конґресу Українців Канади, в якому є заступлені слідуючі складові організації: Українське Канадське Культурне Товариство Острова Ванкувер (УККТ), Братство Українців Католиків (БУК), Українська Православна Громада (УПГ), „Веселка" — Українське Танцювальне Товариство, Товариство Сеньйорів „Тризуб", Ліґа Українських Католицьких Жінок (ЛУКЖ), Стипендійний Фонд Українських Студій ім. Йосифа Сліпого (СФУС).

Протягом першого року свого існування діяльність нового Відділу КУК у Вікторії була досить успішною, що можна завдячувати ентузіязмові його голови Богдана Герчака та членів управи. До цього успіху причинились також активна підтримка складових орґанізацій. Ось деякі поодинокі точки з діяльности Відділу: — Шевченківське свято 11 березня 1990 р. в залі Українського Культурного Центру з участю місцевого хору „Калина", танцювального ансамблю „Веселка" та учнів Рідної Школи.

— Відзначення четвертих роковин Чорнобильської траґедії 26 квітня 1990 року в Українському Культурному Центрі з короткою програмою — молебень, висвітлення фільмів „Чорнобиль — смак полину" (Film for Humanities, 1984), і „Літак в Україну", дискусія й збірка фондів на „Поміч Україні". Збірка дала понад 1,600 дол., які переслано до централі Канадських Приятелів Руху.

— Вечір фільмів з України „Гласність", які демонструвала 12-го травня 1990 року д-р Рома Бардин, Йорк Університет, Торонто.

— Під час літніх місяців місцевий Відділ був спонзором двох концертів української молоді й подбав про нічліг і харчі для гостей: 12 червня 1990 року виступ хору Колеґії св. Володимира з Роблін, Манітоба в Newcombe Auditorium. Хор Колеґії також співав Службу Божу в Українській Церкві св. Николая; 9 липня 1990 року концерт українського дитячого хору „Щедрик" з Києва, в Christ Church Cathedral. 6 січня 1991 року Відділ КУК був спонзором дуже вдалої імпрези „Ukrainian Christmas Eve Traditions", яку приготовив Стипендійний Фонд Українських Студій ім. Кардинала Йосифа Сліпого. Чистий прихід (понад 2,000 дол.) призначений на стипендії українознавства.

Цьогорічні загальні збори Відділу, якими проводив голова номінаційної комісії інж. Ґімбаржевський, відбулися 10 січня 1991 року. Склад управи Відділу КУК у Вікторії залишився майже без змін: голова — Богдан Герчак, заступник голови — Ніксон Чорний, кореспонденційний секретар — інж. Пилип Ґімбаржевський, протокольний секретар — Анна Біско, скарбник — Ед Салин, фінансовий секретар — Ольга Захари; контрольна комісія: Лев Вахнянин, Стефан Гриб і Марія Телішевська.

П. Ґ.

Дітройт в поклоні Тарасові

Урочисте відзначення Шевченкових роковин, влаштоване заходом Т-ва Збереження української історичної спадщини ім. Св. Андрія, в неділю, 3 березня 1991 р., відкрила його голова Валентина Євич

Святкову доповідь, основану на численних цитатах Шевченкових поем, виголосила проф. Марія Гарасевич, вказуючи, що в цей для нашого народу історично переломний і багатонадійний час Шевченкові роковини з новою силою пригадують нам його слова, які стали невичерпним джерелом опису побіч нашої славної минувшини, сумної сучасности, джерелом наснаги до боротьби за нашу волю та віри в перемогу нашої правди. Шевченкова Україна — це край рожевих світанків, тихих лагідних днів та синьо-срібних вечорів. Це край широких золотоколосих ланів, зелених гаїв та вишневих садків, де невтихає спів дівчат та соловейків, де широкий та дужий Дніпро котить хвилі у Синє море. В цьому краї „було колись, запорожці вміли панувати", але це „минулося, осталися могили по полю". Шевченко бачив, що в цьому прекрасному, розкішному, багатому краю „І Господа зневажають, — людей запрягають в тяжкі ярма. Орють лихом, лихом засівають", бо „розбійники, людоїди правду побороли". Чужим ще й свої „варшавське сміття, грязь Москви" помагають „матір розпинати". До них Шевченко звертається із закликом до покаяння, перестерігаючи „схаменіться, будьте люди, бо лихо вам буде". До свого народу він звертається із закликом „вставайте, кайдани порвіте", а до Матері Божої він звертається із безприкладною поетичної краси і пієтизму молитвою-благанням в „Неофітах" до помогти покривдженим. Тут на нашу думку, годиться висловити прелеґентці признання за наведення цитати, яка звичайно не є належно наголошувана:

„Молітесь Богові одному,
Молітесь правді на землі,
А більше на землі нікому
Не поклонітесь".
(„Неофіти" 296)

Ґеніяльно близькі, зрозумілі і переконливі слова поета, продовжувала прелеґентка, стали на сторожі нашого Божого, людського й історичного права бути господарем на своїй, суверенній землі. Боротьба за національну і соціяльну правду та справедливість — це боротьба за відвічні й вселюдські ідеали. Тому наш поет і пророк завжди буде сучасним, зрозумілим і шанованим у кожний час в усьому світі.

В мистецькій частині відзначення виступила лавреат Шевченкової премії УССР декляматор Ніла Крюкова, яка виголосила в'язку Шевченкових поем, розпочинаючи поемою про Шевченка Дмитра Павличка і кінчаючи поемою Івана Драча. Деклямуючи такі поеми Шевченка як „Катерина", „Кавказ", „Розрита могила", „Мені однаково" та інші, лавреатка зуміла передати всю глибину різноманітного багатства подій і переживань, надій і зневіри та радости і горя Шевченкових героїнь і героїв. Силою свого виголошення вона наче перенесла слухачів в історичні часи та простори, де вони зі сльозами в очах стали свідками оспіваних трагедій. Немає сумніву, що Ніна Крюкова осягнула вершину мистецтва у виконанні творів письменників та поетів. Ми з подивом будемо пам'ятати про неї, її збереження любови до рідної літератури в важких умовинах русифікаційного наступу на рідних землях.

Урочисте відзначення закінчено відспіванням національного гимну.

Роман Лазарчук

Ділимося сумною вісткою з українським громадянством, що в четвер, 21-го березня 1991 р. на 71-му році життя відійшов у вічність наш колеґа

бл. п. д-р
БОГДАН МИРОСЛАВ САС

ВЕТЕРИНАРНИЙ ЛІКАР
Похований у Філядельфії, Па., 26-го березня 1991 року.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Дружині Олі, синові Юркові вислови співчуття складають

Члени і Управа
Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів в Америці

Ділимося болючою вісткою, що в суботу, 23-го березня 1991 р., з волі Всевишнього, на 89-му році життя, відійшов у вічність
наш найдорожчий БАТЬКО, ДІДУСЬ, ПРАДІД

бл. п. професор доктор
ВАСИЛЬ ЛЕВ

ФІЛОЛОГ, УКРАЇНІСТ, ПЕДАГОГ, ДІЙСНИЙ ЧЛЕН НТШ

ПАНАХИДА у вівторок, 26-го березня 1991 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН в середу, 27-го березня 1991 р. о год. 9:30 ранку з української католицької церкви св. Юра в Ню Йорку, на цвинтар св. Марії у Факс Чейс.

В глибокому смутку залишені:
дочка — ІВАННА ЦІСИК
син — ВАСИЛЬ з дружиною ОКСАНОЮ
внучки —
МАРІЯ ЦІСИК з мужем БРУСОМ
КВІТКА ЦІСИК з мужем ЕДВАРДОМ
ХРИСТИНА, ОЛЕСЯ, РУТА І МАЯ ЛЕВ
правнуки —
ЛЕСЯ і САМАНТА
ЕДВАРД ВОЛОДИМИР
та дальша родина в Україні та Америці

Замість квітів на могилу покійного проситься складати пожертви на НТШ або Будівельний Фонд гуцульської церкви в Силвер Спрінґ, МД., Holy Trinity Particular Ukrainian Catholic Church, P.O. Box 4214, Colesville Branch, Silver Spring, MD 20914

З'їзд Нюйоркської Округи СУА

Окружний з'їзд Відділів СУА Округи Ню Йорк відбувся в домівці СУА, 108 Друга авеню в Ню Йорку, 3-го березня. У з'їзді взяли участь 47 делеґаток Відділів, 15 голів Відділів, які творять Округу, 12 членів Окружної Управи, 4 представниці Головної Управи СУА і журналу „Наше Життя”.

З'їзд відкрила голова Округи Леся Ґой. Відспівано молитву та однохвилинною мовчанкою вшановано пам'ять членок, котрі відійшли у вічність.

З'їздом провадила Ірина Куровицька, членка 83-го Відділу, секретарювала Анна Байляк, членка 35-го Відділу. Звітували члени Окружної Управи — голова Л. Ґой, коресподенційна секретарка Е. Івашків, протололярна секретарка О. Руденська, скарбник А. Рак, організаційна референтка Л. Крумшин, культурно-освітня С. Косович, виховна — І. Мачай, суспільної опіки — В. Кушнір, стипендій — Р. Шуган, звіт відсутньої пресової референтки Х. Навроцької прочитала Н. Савчук, музейна — Л. Фірчук, зв'язків — О. Літепло, господарська — Л. Павлик, адміністратор домівки — Н. Дума (її звіт у неприсутності відчитала А. Рак), хорунжа — А. Куснірчук, заступниці голови Н. Савчук та О. Літепло.

Контрольна комісія вскладі голови Л. Закревської, Н. Попель та Г. Оберишин, (яка склала звіт, ствердивши, що всі книги ведено взірцево і точно і подала внесок на прийняття звітів).

Присутня голова СУА Марія Савчак звернулась до присутніх з привітальним словом, в якому ствердила великий вклад Відділів і Управи Округи в минулій каденції, рівночасно звернула увагу на малу кількість делеґаток на Конвенції СУА і закликала голів Відділів у майбутньому конечно висилати делеґаток на Конвенції. В дальшому привітала новозорганізовані Відділи: 25-ий у Ню Йорку та 95-ий в Керговксоні та повідомила, що постали нові Відділи СУА в Каліфорнії та на Фльориді. Поінформувала, що будучи у Львові на З'їзді Рух-у, зложила привіт від СУА. Головна Управа СУА заплянувала закупити для новововідкритого шпиталя у Львові повний виряд для кімнати інтенсивної терапії. Вкінці вручила уступаючій голові Окружної Управи Лесі Ґой Грамоту за її жертвенну працю протягом п'яти літ на пості голови Округи.

Після широкої дискусії, в якій обговорено цілий ряд актуальних справ, і звіту Верифікаційної Комісії (Е. Івашків і О. Руденська) вислухано резолюції, які опрацювала Комісія Постанов (Е. Ройовська, Н. Самокіш, І. Клим) і прийнято їх одноголосно.

Голова номінаційної комісії Іванна Клим в порозумінні з членами комісії запропонувала присутнім до вибору новий склад Управи, а саме: голова — Надія Савчук, заступниця — Рома Шуган, заступниця і референтка зовнішніх зв'язків — Ольга Літепло, протоколярна секретарка — Ольга Руденська, кореспонденційна секретарка — Евгенія Івашків, касирка — Лідія Закревська, організаційна — Леся Крумшин, культурно-освітня — Стефанія Косович і комісія, до якої увійшли Михайлина Баран, Ірина Іванчишин, Ірина Стецьків, суспільна опіка — Віра Кушнір, стипендійна референтка — Уляна Ганущак, виховна референтка — Ольга Женецька, пресова — Олександра Юзенів, мистецька і музею — Люба Фірчук, господарська — Люба Павлик, Галя Оберишин і Марія Шепарович, хорунжі Анна Натина і Анна Куснірчук.

Контрольна Комісія: голова Леся Ґной та члени Анна Рак, Іванна Клим, Іванна Мачай та Христя Навроцька. Запропоновані склади Управи і Контрольної комісії прийнято одноголосно.

Новообрана голова Надія Савчук подякувала присутнім за те, що її вибрали, за довір'я. В своєму слові зауважила, що їй особливо приємно бачити багато нових молодих членок, що прибули з різних віддалених околиць. Є похвальним, що новозасновані Відділи активізуються, бо на них лежить обов'язок продовжувати працю нашої організації. Н. Савчук порушила деякі важні адміністраційні справи і закликала членок пильно виконувати належні обов'язки і приходити на сходини своїх Відділів чи Окружної Управи. Тоді буде добрий контакт між членством і Управою і праця буде гармонійною та успішною. Повідомила, що засідання Окружної Управи відбуватимуться у кожний третій вівторок місяця. Наступне засідання запляновано на 16-го квітня, год. 6:15 веч. Н. Савчук подякувала голові СУА Марії Савчак, президії та всім присутнім за успіх Окружного з'їзду.

Присутні відспівали гимн СУА і предсідниця Ірина Куровицька оголосила закриття з'їзду.

Н. Н.

Травень — місяць Петлюри

Філядельфія (УІБ). — В цьому році 25-го травня сповниться 65-та річниця трагічної смерті голови Директорії УНР і Головного Отамана Військ УНР св. п. Симона Петлюри. Для відзначення цієї сумної дати Уряд УНР в екзилі проголосив місяць травень — місяцем Симона Петлюри.

Ухвалено звернутись до українського народу в Україні і в діяспорі із закликом вшанувати пам'ять С. Петлюри, його місце і винняткове значення в боротьбі українського народу за волю і державну незалежність, нав'язуючи його історичну постать до сучасних подій в Україні.

Ухвалено також звернутись до СКВУ, ієрархів Українських Церков, наукових інституцій, української преси та до всіх українських організацій, а зокрема представництв Уряду УНР і Об'єднання Прихильників ДЦ УНР в екзилі належно вшанувати великого сина України.

Прийнято до відома програму Академічної Ради Уряду УНР, яка, в співпраці з Асоціяцією Українських Професорів та Науковою Радою СКВУ, розпочинає цикл наукових конференцій, присвячених епосі УНР та її будівничим. Перша із таких конференцій відбудеться 27-го квітня в Торонто, Канада, з участю гостя з України Левка Лук'яненка.

Обговорено видавничий плян праці, присвячений Симонові Петлюрі і УНР в цілому, зокрема вирішено перевидати книгу В. Івануса про Петлюру, призначену головним чином для України, а також тексти доповідей, виголошених на наукових конференціях та інші праці.

Ухвалено також проголосити збіркову акцію у квітні на конечні потреби ДЦ УНР в екзилі, а в травні на фонд ім. Симона Петлюри. Імена жертводавців будуть внесені до „Золотої книги”, яка буде зберігатись в архіві УНР у Федеральному музеї Канади.

Виставка мистців зі Львова

Заходами 33-го Відділу Союзу Українок Америки у домівці СУА в Пармі, Огайо 2-го і 3-го березня 1991 року відбулася виставка експонатів мистців Юрія Коха і його сестри Оксани Кох-Максименко. Вона пройшла з успіхом і хоч в цей час відбувалися у Пармі інші імпрези, була помітна фреквенція глядачів і зацікавлених. Вже від довшого часу посилився обмін мистцями України з українською діяспорою і це дуже корисне явище. Завдяки цьому ми себе ближче пізнаємо, доповнюємо та консолідуємо в релігійному, національному та культурному аспектах. Не забуваймо, що ми походимо з того самого українського, здорового кореня і прямуємо до однієї великої, спільної нам усім мети, а саме: здобуття самостійної незалежної української держави. Виставку відкрила голова 33-го Відділу СУА Оля Дем'янчук, привітала мистців і гостей та передала слово Любі Боднар, культурно-освітній референтці Відділу, яка у змістовній і вичерпній формі переказала глядачам біографію і творчі осяги обох мистців.

Мило було вітати і відому дисидентку Надію Світличну, яка приїхала з Ньюарку до Парми на свято Героїнь зі словом про покійну Оксану Мешко. При кінці глядачі ставили запити, а Ю. Кох відповідав на них. Гостям було запропоновано смачну перекуску, яку приготували Союзянки. На залі було виставлено біля 70 графічних праць і декоративних доріжок Юрка і Оксани. Графіка Юрія — це цікаві рисункові композиції, пов'язані з природою, птахами, казковою символікою, з національними або гумористичними мотивами. В деяких криється пародія комуністичного ладу, в інших підкреслюється патріотичні моменти нашої історії. Цікаві і оригінальні були реклямні обгортки та оформлення до книжок. А ткацькі доріжки Оксани захоплюють око райдужністю красок і тонким виконанням. Мистці перебувають на відвідинах у гостинному домі Олени Мартинюк. Очевидно, з огляду на транспортні комплікації, мистці привезли зі Львова тільки частину своїх праць.

Цікавою є доля обидвох мистців. Юрій Кох народився у 1958 році у Львові. Батько його був актором драматичного театру, а мама учителькою математики. Юрій вчився у Львівському художньому училищі ім. І. Труша, яке закінчив у 1978 році. Після відбуття військової служби Юрій Кох навчався на факультеті графіки Українського поліграфічного інституту. Треба згадати, що до 1985 року Юрій і його колеґи не приймалися на офіційні виставки з причин різних перешкод зі сторони партійних органів. Доводилося часто-густо влаштовувати так звані „хатні” виставки. Аж з початком 1985 року ситуація трохи поправилася і досі неофіційне мистецтво одержало врешті статус офіційного і тоді щойно Юрій дістав змогу виїхати і продемонструвати свій талант і мистецький діяпазон. Мистецькі обрії Юрія — це живопис, графіка і плакато-реклями. Мистець бере участь у різнородних виставках в Україні і за її кордонами. Виникла необхідність популяризації досі невідомих діячів культури. Під тим аспектом Юрій працює в тиражованій графіці і виконує ряд пам'яток-праць, присвячених молодим українським поетам, таким як Іванові Малковичеві, Петрові Мідянці, Володимирові Олейку, поето-групі „БУ-БА—БУ”, відомому поетові Ігореві Калинцеві, своєму вчителеві Романові Безпалкові, до виставок Павла Ковжуна і Якова Гніздовського, різним ювілейним датам і т. п. Також виконує ряд реклямних робіт і мистецьких праць для Львівського театру „Не журись”. У художньому оформленні Ю. Коха вийшла друком поетична збірка молодого закарпатського поета Петра Мідянки „Осередок”. Юрій зробив мистецькі обкладинки до книг Клима Поліщука „Гуляйпільський батько” та Ярослава Грицака „Дух, що тіло рве до бою”. У 1988 році група мистців, однодумців-патріотів зформувалися у офіційне товариство „Шлях”. Це товариство об'єднує ідея розвитку і збереження мистецьких традицій для грядучих поколінь, традицій, розпочатих ще товариством „АНУМ”(Асоціяцією Незалежних Українських Мистців), що існувало у Львові до Другої світової війни. Як активний член Товариства „Шлях” Юрій мав декілька виставок у Львові, Києві, Луцьку та в інших містах України. Брав участь у першому мі[illegible]д ному бієнале „Імпреза-89” у Івано-Франківську, а також у міжнародніх виставках „Інтердрук-90” та „Плюс-90”, а також у виставках в ЗСА, Канаді, Англії, Франції, Німеччині, Польщі, Юґославії, Чехо-Словаччині, та в деяких республіках Совєтського Союзу.

Мисткиня Оксана Кох-Максименко, рідна сестра Юрія, народилася в 1963 році. Успішно закінчила Український поліграфічний інститут. За фахом вона книгознавець. Працювала у мистецькій книгарні, а останніх 8 років — у Львівській Картинній Ґалереї. Під впливом частих мистецьких заходів і підприємств, що неодноразово відбувались у родинному колі Кохів, формувалися і світогляд та схильності Оксани. Чоловік Оксани, також мистець, займається різножанровим, в основному монументальним мистецтвом, а також викладає у Львівському художньому інституті. Отже, під впливом чоловіка та його мами — мисткині, Оксана почала самостійно проєктувати і виконувати невеликі ткацькі форми, зокрема декоративні доріжки. Після Великодніх свят брат і сестра Кохи повертаються додому, до Львова, а ми бажаємо їм від усього серця багато успіхів на славу Бога і України!

Д-р Володимир Боднар

Ширші сходини Руху

Вінніпеґ, Ман. — Другі ширші сходини манітобського товариства прихильників Руху відбулися в неділю, 18-го листопада, тут у читальні „Просвіта”.

Інформативні сходини відкрив проф. Ярослав Розумний, голова Товариства Прихильників Руху, який повідомив про доповідачів і теми їх доповідей. Він оголосив, що зборами провадитиме інж. Михайло Тарнавецький, професор Манітобського Університету, який з черги запросив мґр Софію Качор представити першого доповідача, проф. Вячеслава Брюховецького, співосновника і співавтора програми Руху. Проф. В. Брюховецький народився 1947 року, студіював журналістику й філологію в Київському Університеті, завершуючи свої студії 1986 року ступенем доктора філологічних наук. Він є завідуючим відділом теорії літератури АН УССР, професором журналістики Київського Університету, володіє англійською мовою, недавно викладав у Ратґерському університеті (ЗСА), а зараз є з візитою в Славістичному відділі Манітобського Університету. Проф. Брюховецький є автором біля 350 літературних статтей, а недавно появились дві його монографії про Ліну Костенко і Миколу Зерова. Він є також заступником президента новоствореної Української Наукової Асоціяції у Києві.

Доповідь проф. Брюховецького була на тему: „Загальний стан сучасної перебудови в Україні”. Процеси перебудови в Україні, зазначив доповідач, проходять швидким темпом, тому за час його місячної відсутности могло дещо змінитися, що може відбитися на повноті образу. Тривожною є остання вістка про позбавлення Степана Хмари депутатського мандату і можливим є його судове покарання. 14-го листопада парляментарна більшість Верховної Ради прийняла рішення про позбавлення депутатської недоторканности і притягнення до кримінальної відповідальности С. Хмару, народного депутата України, заступника голови Української Республіканської Партії. Мабуть, це якась провокація, заявив доповідач. З важніших подій в Україні він відмітив перемогу в виборах. Народ прокинувся, хоче знати правду, вже не дозволяючи робити чогось поза своїми плечима. Україна була схожа на частинно спаралізовану людину. Тому треба було виступити проти цього лиха, зайняти демократичне становище в Верховній Раді. Найрадикальніша дія до сьогодні — це Декларація про суверенітет України. Для реалізації суверенітету потрібно реально проаналізувати ситуацію, збагнути шлях до здійснення (через деякі компроміси) і можливости здобуття прихильників. Важливим є те, що вчорашні в'язні — дисиденти є сьогодні у Верховній Раді. На сході України шахтарі перероджуються і вже виступають під блакитно-жовтими прапорами. Головне, що молодь захопилась відродженням і виховуються майбутні лідери. Доказом цього був студентський страйк голодування. На страйк прибув навіть студент з Іркутська. А двоє студентів одружилися під час голодуючого страйку, що, очевидно, мало вплив і на інших студентів. Теперішня молодь виростає в інших, відмінних стереотипах і можна почути, що вона вимагає від російськомовних батьків говорити по-українськи, як це заявила дочка одного інженера.

В Україні майже всі знають про існування української діяспори. Вже багато людей переконались, що українська людина в діяспорі створила чимало вартостей, наукових і культурних цінностей, задержала українську мову, культуру і традиції.

На сьогодні важливим завданням є не тільки матеріяльна поміч, але й уможливлення спеціялістам з України набути досвіду в західньому світі в різних ділянках: екомоміці, менаджерстві, комп'ютерознавстві, банковій системі, рільничому господарстві (фармерстві) та інших.

Друга конечна справа — це обмін студентами і науковцями Канади, ЗСА і України. Велике значення має масова інформація про Україну на Заході для вияснення, що Україна — це не якась провінція Росії, а країна окремої нації з великою історією і старою культурою. Це має бути об'єктивна і наукова інформація. Важними також є комерційні спарави.

Яким буде майбутнє України? Годі точно передбачити. Перед Україною приходить тяжка зима. Введена в Україні система талонів означає, що 70 відсотків зарплати будуть видавати у формі талонів, які мають уреґулювати купівлю продуктів і товарів ширшого вжитку. Це добрий крок. Можна передбачити і провокації. Не дай Боже, щоб дійшло до кровопролиття. Наш чорнозем вже вдосталь насичений кров'ю.

400 років нищили і нищать вороги наш народ, але не можуть його знищити, бо він не втратив, а зберіг свою мову та ідентичність.

Корені Руху криються в народі.

У цьому відношенні цікавим є лист одного робітника з Білої Церкви до голови Руху І. Драча такого змісту: „Стійте твердо в Русі — вас підтримує народ. А як народ вас покине, залишуся я. А як ви зрадите, залишуся також я, але не сам бо зі мною буде правда!

Цікавою була також доповідь д-ра Ярослава Барвінського про медичні проблеми України. Лікар серцевих недуг і хірург, д-р Барвінський після поетичного вступу розповів про свої враження з двох відвідин України в минулому році. Він брав участь в Конґресі Світової Федерації Українських Лікарських Товариств в Києві та Львові. Також згадав, що наступний Конґрес СФУЛТ відбудеться в 1992 році в Харкові, а в 1991 році відбудеться Конґрес европейських УЛТовариств у Івано-Франківському. Замітним було те, що на Конґресі всі лікарі (навіть росіяни) вживали тільки українську мову. Праці цього конґресу перекладено на англійську мову. В Києві була нагода побачити дім, де в 1917—18 рр. засідала Центральна Рада, були відвідані й інші історичні пам'ятки. У Львові відбулась перша присяга пластунів. Україна потребує медикаментів, медичного приладдя, комп'ютерів і копіювальних машин, а зокрема треба творити клініки, особливо для дітей чи осіб поражених радіяцією чорнобильської катастрофи. Після цієї катастрофи уряд зарядив, щоб вагітні жінки робили аборти. Документація абортів знищена. Ще є 135 тисяч осіб, потерпілих від радіяції, з чого — 52 тисячі дітей. Лікувати їх треба в Україні. Хвороби, які постають в наслідок радіяції — це рак (левкемія) та зараження кровоносних судин. Апаратуру для контролі хворіб можна б набути в Німеччині (також ця країна погодилася вишколити персонал в орудуванні цією апаратурою). Це вимагає багато коштів. В Україні є 15 мед інститутів (в Канаді 16). Є добрі лікарі, з яких припадає один лікар на 234 особи (в Канаді один на 439). Існує закон про секретність смертности і тому статистика замовчує, хто від якої хвороби вмирає. В Канаді з 26 мільйонів населення 22 тисячі проходять серцеву операцію, а в Україні з 52 мільйонів — в дев'ять разів менше. Немає операцій на серце для немовлят і дітей. Двох лікарів з Канади, в тому і д-р Ярослав Барвінський, підписали договір з міністерством здоров'я України про обмін лікарями і студентами медицини з Канадою в Манітобському і Торонському Університетах.

Далі д-р Ярослав Розумний, делеґат Манітобського відділу Руху, подав звіт з 2-го З'їзду Народного Руху України. Він зазначив, що вдруге відвідав Україну після участи в Міжнародному З'їзді україністів. В назві Руху зайшли певні зміни: „Народний Рух України за перебудову” змінено на „Народний Рух за Незалежність”. На з'їзді поширено платформу Руху і уточнено, що це не партія, хоч до Руху належать партії, яких сьогодні в Україні є 16. Рух — це організація, яка намагається консолідувати ці партії й усвідомлювати зрусифіковане населення. В нарадах зборів виринуло питання необхідности підготовки професійних кадрів і співпраці з українською діяспорою для створення мостів спілкування з українцями світу. Здійснення цього натрапляє на ускладнення зі сторони ще сильної партократії. Рух має „місійну” працю, зокрема на східних і південних землях України, де росіяни й зрусифіковані українці становлять поважну кількість населення. Тут треба вживати відмінну тактику і присвятити більше уваги сільському населенню та робітництву. Рух відбував збори в Палаці „Україна” (і заплатив 40 тисяч карбованців за винайм, з чого 20 тисяч пожертвувала Канада). Рух начисляє приблизно 5 мільйонів прихильників, а на З'їзд прибуло 2,125 обраних делеґатів. За областями помітний спад числа із заходу на схід. Наприклад, Львівська область—409, Івано-Франківська — 260, Волинська — 54, Житомирська — 20, Запорізька — 27, Луганська — 29, Донецька — 37, і т. д. За національним складом було: Українців — 1868, росіян — 75, жидів — 6, поляків — 4, мадярів — 4, білорусів —3, греків, румунів і вірменів по 2, татарів, китайців і грузинів по одному.

На другому З'їзді Руху були присутні представники посольств ЗСА і Канади з Москви та консулятів Болгарії, Німеччини, Польщі, Румунії, Мадярщини, Франції і Чехо-Словаччини з Києва. Рівнож були гості із ЗСА, Канади, Арґентини, Англії, Франції, Бельгії, Німеччини, Польщі, Чехо-Словаччини, Румунії, Юґославії, Австралії та Литви, Латвії, Білорусії, Молдавії і Росії (РСФСР).

Зборами проводили на переміну члени Управи Руху: Драч, Павличко, Горинь, Черняк, Яворівський та інші. Не було обрання делеґатами президії з'їзду.

На З'їзді Руху було 23 доповіді з різних ділянок. Не було жодної доповіді з діяспори.

В Україні немає відкритого „Інтерфронту”, але він існує під маскою деяких партій (навіть націоналістичних) та в церковних конфліктах.

В питанні церкви Рух пропонує взаємну толеранцію українських церков. Село ще байдуже до Руху (цьому сприяє комуністичний режим).

В деяких районах західньої України — Турці, Чорному лісі (які були стероризовані НКВД і КҐБ за дії УПА) донині панує великий страх і втеча від політики. Село здеформоване, бо селянство як кляса перестало існувати.

Є симптоми пробудження робітництва. Робітники одного заводу в Києві солідаризувалися з вимогами голодуючих студентів. Обступивши дім, в якому відбувалося засідання Верховної Ради, вони довели до відома депутатів, що солідаризуються з голодуючими студентами, які вимагали уступлення Масола.

Отже, можна ствердити, що з'являються нові політичні чинники, нові сили в Україні, а це — студентство і робітництво. На закінчення доповідачі дали відповіді на питання, які цікавили присутніх, після чого проф. М. Тарнавецький подякував доповідачам, управі читальні „Просвіта” за надання залі в безплатне користування та всім присутнім за численну участь. Присутніх було понад чотириста осіб.

Д. Яремчук